

Singularita nezaměstnanosti

[Ekonom](#)

23. 4. 2014 - 12:21

Potírání nezaměstnanosti je minimálně slovně náplní každé vlády. Proti zvyšující se nezaměstnanosti je třeba zasahovat, zní neměnná doktrína. Na druhou stranu stoupcí Rakouské školy upozorňují, že je třeba plné výroby, nikoli zaměstnanosti. Co když vám ale někdo řekne, že cílem je plná výroba a maximální nezaměstnanost?

Technologický pokrok

Pokud jste nikdy neslyšeli o Rayi Kurzweilovi, známém také pod přezdívkou „nejvýkonnější myslící stroj“, kterou si vydobyl svými předpověďmi budoucího vývoje, je mi vás upřímně líto. Předpovědi vědce působícího na MIT (Massachusetts Institute of Technology) se staly pověstnými zejména pro jejich více jak osmdesáti pěti procentní úspěšnost. Ve své knize „*The Singularity is Near*“ se zabývá exponenciálním růstem, který je charakteristický snad pro všechny oblasti lidské činnosti a vůbec pro lidskou civilizaci jako celek. Zmiňuje zde kupříkladu obecně známý Mooreův zákon, který říká, že počet tranzistorů, které mohou být umístěny na integrovaný obvod, se při zachování stejné ceny zhruba každých 18 měsíců zdvojnásobí. Kurzweill pak predikuje, že v roce 2045 dosáhne technologický vývoj tzv. bodu singularity, kdy technologie radikálně změní vývoj lidské civilizace a stejně jako v případě gravitační singularity, kde nabývají fyzikální veličiny nekonečných hodnot, je její další vývoj pro obrovskou komplexnost systému nepředpověditelný. Technologický pokrok však s sebou přináší i jev v podobě tzv. technologické nezaměstnanosti, jehož vliv můžeme de facto vnímat již od dob, kdy se člověk naučil používat pěstní klín. Technologickou nezaměstnanost tak nelze vnímat jako ryze nežádoucí jev, ba naopak.

Konec svaté čtveřice

Nezaměstnanost je slovo, které se skloňuje stále častěji, a to nejen současným ministerským předsedou. V současné době je u nás přibližně 630 tisíc lidí bez práce. Důležitou otázkou však je, jaká je struktura této nezaměstnanosti. Klasicky se rozděluje na frikční (dočasnou), cyklickou, sezónní a strukturální. Právě strukturální nezaměstnanost, která vyplývá ze změny struktury v ekonomice, zčásti překrývá technologickou nezaměstnanost, která by tak dle Kurzweillovy prognózy měla zahájit exponenciální růst, podobně jako to je s křivkou vývoje počtu obyvatelstva, a následně by mělo pravděpodobně dojít k ustálení na určité hodnotě. Opět lze vnímat paralelu s demografickým vývojem. Technologická nezaměstnanost je pak důsledkem nahrazování lidské práce stroji. F. A. Hayek, ekonom Rakouské školy, ve své práci tvrdí, že toto nepředstavuje žádný problém, neboť dojde paralelně k vytvoření nové pracovní pozice. Technologickým pokrokem bylo i používání pazourku, kdy se uvolnila „pracovní“ místa lidí, kteří se původně věnovali porcování úlovku, a mohli svou práci vynaložit například ke sběru bobulí. Došlo tak ke zvýšení výkonnosti při zachování stejné hladiny „zaměstnanosti“. Toto však neplatí věčně, neboť člověk je značně omezen sám sebou. Technologická nezaměstnanost je tak jevem, který nabývá na síle s exponenciálním růstem míry automatizace výroby i dalších procesů. Je dána tedy tím, že lidé jsou determinováni svými schopnostmi. Všichni lidé se nerodí s intelektem, který jim umožňuje

stát se třeba programátorem, ale dosáhnou „jen“ na výuční list. Zkrátka v době vysoké automatizace jsou nahrazena málo kvalifikovaná pracovní místa stroji. Jak lze vidět i ve statistikách OECD, nezaměstnanost v této oblasti lidské činnosti kontinuálně roste. Technologická nezaměstnanost se v budoucnosti stane zcela dominantní oproti marginalizaci oné čtveřice.

Marxovo poslední slovo?

Před tímto scénářem varovala již nadnárodní organizace Oxfam a problematika se objevila i ve výroční zprávě ILO (International Labour Organization). Stranou nezůstal ani Oxford a tématu se v lednu věnoval i The Economist. Ve zprávě Oxfam nalezneme varování před příchodem „třídního boje“ a sociálních sporů, což je spojeno se zvyšující se nezaměstnaností a zároveň rozevíráním společenských nůžek. Danou problematikou se zabývalo už i Světové ekonomické fórum v Davosu, kde bylo konstatováno, že 85 nejbohatších lidí světa sdílí bohatství, které odpovídá majetku dalších tří a půl miliardy lidí. Navíc tento trend je stále výraznější. Tomáš Sedláček, ekonom ČSOB, upozorňuje na problém nesolidarity „kapitalistů vystřížených jako z učebnice“ v podobě Jobse, který nikomu za celý život nedal ani cent. Naproti tomu staví Billa Gatese, který je znám i jako filantrop. Podobně je tomu u George Sorose, který prohlásil, že filantropie je jeho povinností, neboť bez všech ostatních by nevydělal ani dolar. Jak je zřetelné, automatizace tak povede k vyšší nezaměstnanosti a zároveň koncentraci bohatství do rukou těch, kteří tyto stroje ovládají.

Ideální stav- nezaměstnanost 100%

Již zmiňovaný Hayek kritizoval, že hlavním cílem politiky je plná zaměstnanost, nikoli plná výroba, jak by to mělo být správně. Je zde však otázka, zdali by logickým výsledkem technologického pokroku, práce a úsilí lidstva neměla být minimální zaměstnanost a plná výroba. Byť je to smělé tvrzení, není nikterak novátorské. Podobnou myšlenkou se zabýval například i Kurt Vonnegut ve svém antiutopickém románu Mechanické piano nebo jeden z nejvýznamnějších světových vizionářů Jacques Fresco. Jako nevyhnutelná se pak jeví změna systému. Tedy zdanění práce strojů, zavedení základního příjmu a změna paradigmatu ekonomie a pohledu na funkci peněz. Jak však píše Vonnegut, vše by se mohlo zvrhnout také v novou diktaturu, jako se to stalo v případě komunismu. Ona totiž i nová technologie nenabízí pouze pozitivní možnosti jejího využití.

Autor: David Busta